

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi H. D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
akt III AUa 1859/21,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 lutego 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1859/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje H. D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 10 listopada 2021 r. do 30 listopada 2023 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz H. D. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami (art. 98 § 1¹ k.p.c.) za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia**

zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

[SOP]

UZASADNIENIE

Skargą z 30 listopada 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, H.D., zastępowana przez pełnomocnika, wniosła o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 1859/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, (2) wydanie Sądowi rozpoznającemu ww. sprawę zalecenia mającego na celu sprawne kontynuowanie postępowania-niezwłoczne rozpoznanie apelacji, (3) przyznanie od Skarbu Państwa-Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kwoty 5000 zł oraz (4) zasądzenie od Skarbu Państwa-Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że postępowanie z odwołania H.D. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z dnia 1 października 2017 roku zostało zainicjowane przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie. Postępowanie pierwszoinstancyjne zostało zakończone wyrokiem z dnia 2 września 2021 r. Apelacją z 29 października 2021 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 10 listopada 2021 r. wszczęto postępowanie odwoławcze. Od tego czasu Sąd podjął dwie czynności: 19 listopada 2021 roku doręczył odpis apelacji ówczesnemu pełnomocnikowi skarżącej oraz na jej wniosek wyraził zgodę na złożenie pisma procesowego - zgoda jest datowana na 18 października 2023 roku. Mimo upływu dwóch lat od wpłynięcia apelacji do Sądu Apelacyjnego, a 6 lat od dnia złożenia przez skarżącą odwołania nadal nie została zakończona niniejsza sprawa. Skarżąca podkreśliła, że z uwagi na swój wiek- 93 lata, każdy dzień zwłoki w rozpoznaniu apelacji i zakończeniu sprawy rodzi ryzyko, iż mówiąc eufemistycznie, nie doczeka jej zakończenia i przy

ewentualnym korzystnym rozstrzygnięciu nie skorzysta z dobrodziejstwa wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie, które uwzględnił jej odwołanie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z 5 grudnia 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia

do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z odwołania H.D. trafiła do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 8 sierpnia 2018 r. Postanowieniem z 3 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wyznaczył do rozpoznania sprawy skarżącej Sąd Okręgowy w Krakowie. Postępowanie przed tym sądem zakończyło się wydaniem wyroku w dniu 2 września 2021 r. Akta sprawy wraz z apelacją organu emerytalnego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 10 listopada 2021 r. Tego samego dnia sprawę zarejestrowano pod sygn. III AUa 1859/21 i w dniu 16 listopada 2021 r. wylosowano przez System Losowego Przydziału Spraw Sędziego Sprawozdawcę (referat oczekujący 2). Sprawę przydzielono sędziemu referentowi obejmującemu referat w dniu 30 marca 2023 r. W dniu 6 listopada 2023

r. do Sądu wpłynęło pismo pełnomocnika wnioskodawczyni i na zarządzenie Sędziego Sprawozdawcy akta zostały przedłożone do wyznaczenia terminu rozprawy Przewodniczącemu Wydziału. Następnie 21 listopada 2023 r. na zarządzenie Sędziego Przewodniczącego akta skierowano na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy. Pismem z 30 listopada 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła skarga H.D. reprezentowanej przez pełnomocnika na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. W dniu 4 grudnia 2023 r. Sędzia Przewodniczący wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 1 lutego 2024 r.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie posiedzenia w celu rozpoznania apelacji organu emerytalnego w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony. Sąd Apelacyjny w Krakowie poza doręczeniem skarżącej odpisu apelacji w zasadzie nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a które potencjalnie można było podjąć już od wpływu do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedzi na apelację. Skarżąca ponad dwa lata oczekiwała na wyznaczenie posiedzenia apelacyjnego. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 1859/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 5000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 2500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 8 sierpnia 2018 r. tj. wpływu do Sądu Okręgowego w Warszawie odwołania skarżącej od decyzji organu emerytalnego, to za każde z pięciu zakończonych lat postępowania na rzecz H.D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należało zasądzić kwotę 2500 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej pełnej żądanej przez nią kwoty 5000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie odpowiednich zaleceń, w szczególności, że postępowanie w sprawie zostało prawomocnie zakończone.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 3.

O kosztach postępowania skargowego w punkcie 4 postanowienia (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie

art. 98 § 1 i 3 w. zw. z art. 99 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

M.L.